

Sak 06/25 Politiske prioriteringer 2025

Forslag til vedtak:

Basert på innspill fra styret bes interessepolitisk utvalg om å gi føringer for de tre prioriterte politiske sakene i 2025.

1. Innledning

Saksfremlegget består av tre hoveddeler. Først vises det til bakgrunn for de de politiske prioriteringer. Deretter gis det en kort beskrivelse av hvordan gruppearbeidet i styremøtet den 6. februar legges opp. I den siste delen av saksfremlegget gis det et kort saksunderlag på hver av de prioriterte politiske sakene for 2025, med bakgrunn, strategiske føringer og tiltak i handlingsprogram 2025 og tidligere interessepolitisk arbeid.

2. Bakgrunn

I Handlingsprogrammet 2025, som ble vedtatt av representantskapet den 18. desember 2024, står følgende:

Osloregionen skal være en bærekraftig og internasjonal konkurransedyktig region med mål om:

- Å bli et lavutslippssamfunn mot 2050
- Å ha en flerkjernet utvikling, basert på lokale fortrinn
- Å ha en attraktiv hovedstadsregion for næringsetablering, investering og kompetent arbeidskraft

For å styrke de overordnede målene og gjennomslagskraft for Osloregionens interesser i 2025 er de prioriterte politiske sakene:

- Jernbane
- Oslofjorden
- Kraft og energi

Det skal gis ekstra innsats på disse prioriterte politiske sakene i forhold til øvrige interessepolitiske områder i handlingsprogrammet.

Dette er en ny måte å styrke det interessepolitiske arbeidet på. Det legges derfor opp til gruppearbeid i styremøtet den 6. februar for å komme fram til tydelige føringer for de politiske prioriteringene og hvordan det bør gjennomføres.

3. Gruppearbeid

Det deles opp i tre grupper, en for hver politiske prioritering:

- Gruppe 1: Oslofjorden
- Gruppe 2: Kraft og energi
- Gruppe 3: Jernbane

Leder for hver gruppe innleder gruppearbeidet. Spørsmålene gruppene skal svare på skal baseres på Osloregionens strategiske føringer og handlingsprogram 2025 og ha et «Osloregionalt perspektiv»:

- Hva skal være det viktigste budskapet innen hvert politiske tema?
- På hvilken måte skal det oppnås politisk gjennomslag?

Administrasjonen fører gruppearbeidet i Menti, som legges fram når gruppelederne gir sine oppsummeringer i plenum.

4. Saksunderlag på prioriterte politiske saker 2025

Nedenfor gis det et kort saksunderlag på hver av de prioriterte politiske sakene for 2025, med bakgrunn, strategiske føringer og tiltak i handlingsprogram 2025 og tidligere interessepolitisk arbeid.

Jernbane som tema er del av innsatsområde *Transport og mobilitet* i Osloregionens strategiske føringer. De andre to (Oslofjorden og Kraft/energi) er vedtatt som tverrgående tema, basert på innsatsområdene. For de tverrgående tema ser man behov for samhandling og fokus på tvers, der helhetlige satsinger er spesielt presserende for å møte samfunnsutfordringene og for best mulig mål- og resultatoppnåelse.

4.1 Jernbanesatsing på Østlandet

Strategiske føringer og tiltak i Handlingsprogram 2025

Strategiske føringer 2025-2028 – innsatsområde Transport og mobilitet

Utfordringer:

- Dagens transportsystem for personer og gods tar ikke høyde for at stadig flere kommer til å bo i byer og kommuner i storbyregioner
- Næringslivet taper konkurransekraft dersom transportsystemet ikke er effektivt, samt miljø- og klimavennlig
- Flaskehalsen i Osloregionen forplantes i det nasjonale transportsystemet

Delmål: Å utvikle et effektivt transportsystem for en bærekraftig og attraktiv region, som både ivaretar miljø, klima og natur, og møter behovene for transport av personer og gods

Strategier:

- Ved påvirkningsarbeid nasjonalt og internasjonalt (EU) for utvikling av transportsystemer, med særlig fokus på jernbane i regionen og lengre transportkorridorer, både nasjonalt og grensekryssende
- Ved å videreutvikle miljø- og klimavennlige transportløsninger for gods- og logistikktransport
- Ved å styrke samarbeidet mellom forvaltningsnivåer for å forbedre kollektivtilbudet og fremme økt bruk av sykkel og gange

Handlingsprogram 2025

Nedenfor er tiltak fra innsatsområde *Transport og mobilitet*.

Tiltak	Potensielle partnere	Resultatmål
Utarbeide underlag for å forsterke politisk påvirkningsarbeid for jernbanesatsing i hele regionen, person- og godstransport. Aktuelle tema: <ul style="list-style-type: none"> • Rikstunnel • Bygge allianser med industrien • Viktigheten av jernbane for sikkerhet og beredskap, inkludert grensekryssende • Styrke jernbanekapasiteten, forbedret togtilbud, etterslep DV, investeringer 	Kommuner, fylkeskommuner, KS, NHO, Jernbanedirektoratet, jernbaneselskap, pendlerforening, samarbeidspartnere i Sverige og Danmark	Mer synlighet og gjennomslagskraft for Osloregionens saker innen transport og mobilitet
Dialog med Bane Nor og andre relevante aktører for å legge til rette for multimodale transportløsninger, som sikrer trygg og effektiv overgang mellom ulike transportformer, som annen kollektiv, sykkel og bil (sykkel- og pendlerparkering), inkludert autonom mobilitet	Bane Nor, transportselskaper, kommuner og fylkeskommuner	Trygg og effektiv parkering og overgang mellom transportformer
Utvikle et kunnskapsgrunnlag om sømløse og fleksible kollektivreiser for å identifisere forbedringspotensial for reiser over fylkesgrenser, takstsoner og mellom transportformer	Ruter og andre kollektivselskap, Entur, kommuner fylkeskommuner, pendlerforening	Rapport/notat som viser forbedrings-punkter for sømløse kollektivreiser
Gjennomføre webinarer og andre arrangement på aktuelle tema, f.eks.: Oslofjorden som grønn transportåre <ul style="list-style-type: none"> • Autonom mobilitet • TEN-T og urbane noder, og hva dette innebærer for Osloregionen 	Kommuner, fylkeskommuner, KS, NHO, statlige transportselskap, m.fl	Kunnskapsutvikling og erfaringsdeling

Tidligere avgitte høringsvar og andre relevante aktiviteter

Interessepolitisk arbeid med mål om økt jernbanesatsing har vært sentralt for Osloregionen i mange år. Det vises f.eks. til [Samordnet areal- og transportstrategi for Osloregionen \(2016\)](#). De siste 2-3 årene har fokus på jernbanesatsing vært særlig koblet til NTP-arbeidet. Sekretariatet vil også vise til [brev sendt samferdselsministeren i juni 2022](#), der styret ber om økt satsing på jernbane på Østlandet. Momentene i dette brevet er bearbeidet videre og var en del av [Osloregionens NTP-innspill](#). Styreleder og nestleder hadde en [jernbanekronikk i Aftenposten i mars 2024](#). Det ble utarbeidet en egen [Osloregionen NTP-brief](#), som et kommunikasjonsiltak, der følgende er fremhevet om jernbane:

Utfordring: *Jernbanenettet på Østlandet har utfordringer med kapasitet og punktlighet. Signalfeil forplanter seg videre i det nasjonale jernbanesystemet.*

Løsning:

- *Ny rikstunnel gjennom Oslo vil være et viktig nasjonalt nav, og planleggingen må starte i første periode.*
- *De langsiktige ambisjonene for InterCity, inkludert Bergensbanens forkortelse må ligge fast.*
- *Grenbanene rundt Oslo må prioriteres høyt, de er viktige både for person- og godstransport.*
- *Grensekryssende transporter må overføres fra fly og vei til tog som en mer miljøvennlige transportform. Det må stimuleres til skandinavisk samarbeid i de grensekryssende korridorene.*

Gevinst: *Jernbanesatsing i hovedstadsregionen vil bidra positivt til å nå klima- og miljømål, og kommer hele landet til gode ved at flaskehalsen på Østlandet ikke blir en propp for gods- og persontransporten i Norge.*

Interessepolitisk arbeid mot Stortinget

Osloregionen har søkt om deltagelse i høringer i samferdsel- og kommunikasjonskomiteen flere ganger, men har fått avslag med begrunnelse at det kun er landsdekkende organisasjoner som får delta i høringer i komiteen. Det vises til at fylkeskommunene har fått plass i høringene.

Osloregionen hadde i forbindelse med NTP-arbeidet våren 2024 møter med fylkesbenkene på Stortinget.

Andre aktiviteter

Osloregionen gjennomfører arrangementer, der aktuelle tema settes på dagsorden. Innholdet er ofte med faglige innlegg og politisk samtale /debatt. Vi har de siste årene hatt følgende aktiviteter der jernbane har vært tema, med politisk deltakelse:

- NTP-konferanse i 2023 og lunsjseminar i 2024, i samarbeid med NHO, LO og Østlandssamarbeidet
- Arendalsuka: Osloregionens NTP-seminar (2023 og 2024) med deltakelse fra samferdselsminister, stortingspolitikere, fylkespolitikere og ordførere
- Andre webinarer/seminarer der jernbane (person- og godstransport) har vært tema

4.2 Miljøtilstanden i Oslofjorden

Strategiske føringer og tiltak i Handlingsprogram 2025

Strategiske føringer 2025-2028

I mars 2021 la Regjeringen frem tiltaksplanen "[Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv](#)", som har høy prioritet hos nasjonale myndigheter og blant Osloregionens medlemmer og ulike interessenter. Planen presenterer 63 tiltak og 19 punkter for kunnskapsinnhenting. Målene med planen er at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, viktige naturverdier skal restaureres og det biologiske mangfoldet i fjorden skal ivaretas. I tillegg skal planen fremme et aktivt friluftsliv. Alle kommuner i nedbørfeltet til Oslofjorden har ansvar for å følge opp tiltak i planen. Dette er i praksis nesten alle kommuner på Østlandet og inkluderer dermed alle medlemmer i Osloregionen. Det er miljøtiltak knyttet særlig til utslipp fra avløp, kantsoner langs vassdrag og å sikre vannmiljøet gjennom god arealplanlegging. Utfordringene i Oslofjorden er også en mulighet til å utvikle ny teknologi og nye løsninger for et internasjonalt marked. En ren, frisk og tilgjengelig Oslofjord er viktig for næringslivet, f.eks. innenfor både fiskeri, øvrig akvakultur og reiseliv.

Handlingsprogram 2025

I 2025 er prioriterte tiltak i Osloregionen at det skal utvikles et underlag for det interessepolitiske arbeidet om tilstanden i Oslofjorden spesielt. I tillegg vil Osloregionen delta som partner i flere prosjekter og initiativ.

Tiltak	Potensielle partnere	Resultatmål
Utvikle et kunnskapsgrunnlag med status og videre behov for satsing for bedring av tilstanden i Oslofjorden. Grunnlaget vil være underlag for det interessepolitiske arbeidet overfor nasjonale myndigheter, Storting og regjering	Kommuner, fylkeskommuner, Norsk Vann, FoU-miljøer, strategiske partnere for Oslofjorden	Økt oppmerksomhet og gjennomslag for sterkere satsing
Gjennomføre workshop for ulike interessenter i Osloregionen, som del av EU-prosjektet SEADITO, med mål å utvikle digital tvilling av kystområder, der Oslofjorden er et av seks case	SINTEF Digital, SINTEF Ocean, øvrige partnere i SEADITO-prosjektet og ulike interessenter i Osloregionen	Gjennomført workshop og bidratt med innsamling av data for utvikling av digital tvilling av Oslofjorden
Delta i samarbeidsprosjekt i regi av Pådriv Oslo for Oslofjorden, med bl.a. kommunikasjonstiltak og næringsutvikling.	Pådriv Oslo og prosjektpartnere	Koordinert og forsterket innsats gjennom samarbeid på tvers av fag, bransjer, forvaltningsnivå og sektorer
Koble Oslofjorden-arbeidet med prosjektet Oppdrag Mjøsa	NTNU og kommuner rundt Mjøsa	Strategisk alliansebygging og forsterket innsats

Tidligere avgitte høringssvar og andre relevante aktiviteter

Osloregionen IPR har siden tiltaksplan for Oslofjorden ble lagt frem i 2021 hatt ulike saker til behandling i styret som knyttet til bekymring over tilstanden i Oslofjorden:

- Styret behandlet i juni 2021 forslag til ordførere som skulle delta i Oslofjordrådet som ledes av klima- og miljøminister. Dette ble gjort etter oppfordring fra Klima- og miljødepartementet.
- Styret i Osloregionen ga i 2022 sin [tilslutning til ordføreroppøpet om Oslofjorden](#), etter initiativ fra ordførere i Horten og Færder kommune.
- Etter initiativ fra tidligere Horten-ordfører ble det i juni 2023 vedtatt en [uttalelse til klima- og miljøministeren](#), der man etterlyser økt statlig innsats. Osloregionen fikk svar fra klima- og miljøministeren i et eget brev.

- I politiske diskusjoner i styret har det vært fremhevet at dette er utfordringer som gjelder kommuner i hele nedbørsfeltet, ikke bare kystkommunene langs fjorden.
- Osloregionen har deltatt på høring i Energi- og miljøkomiteen i Stortinget (2022 og 2024) om statsbudsjett 2023 og 2025, der Oslofjorden og økt statlig innsats har vært et av hovedmomentene i innlegg i høringen.
  - [Høringsnotat 2024](#)

Hovedbudskap fra Osloregionen om Oslofjorden:

- Stor bekymring blant Osloregionens medlemmer over tilstanden. Osloregionen IPR mener at Staten må bære et stort ansvar for den alvorlige miljøtilstanden, siden det gjennom flere tiår har akseptert en ikke bærekraftig bruk av fjorden. Dette gjelder spesielt innen landbruket, fiskeri og avløpsrensing.
- Anerkjennelse av at kommunene har et stort ansvar
- Etterlyser økt statlig innsats, tilskuddsordninger og låneordning eller økonomisk støtte til investeringer i nitrogenrenseanlegg.
- Osloregionen etterlyser en statlig Oslofjordaksjon, tilsvarende Mjøsaksjon 1970-tallet

Andre aktiviteter:

- Arendalsuka 2023. Osloregionen arrangerte i samarbeid med Østlandssamarbeidet et seminar om Oslofjorden, med deltakelse fra stortingspolitikere, fylkes- og lokalpolitikere.
- Gjennomført Innovasjonscamp (2023 og 2024) for elever i videregående skole om «Vannet vårt», i samarbeid med Ungt Entreprenørskap, m.fl. Her har det vært politisk deltakelse som innledere og jurymedlemmer på lokale camps og i finale i Oslo rådhus. Under finale har det vært deltagelse fra Oslo kommune, Akershus fylkeskommune og Viken fylkeskommune
- Arrangert *Leverandørkonferanse for Oslofjorden* (2023), med innledninger fra fylkesordfører Siv Henriette Jacobsen (Viken fk) og ordfører i Horten kommune Are Karlsen

4.3 Kraft- og energisituasjonen på Østlandet

Strategiske føringer og tiltak i Handlingsprogram 2025

Strategiske føringer

Osloregionen er Norges største region med stort kraftunderskudd. Vi er sterkt avhengige av import fra andre områder for å dekke vårt eget kraftforbruk, noe som også krever forsterkning i nettet. For å dekke kraftbehov og nå både klima- og industrimål, må regionen energieffektivisere, bygge ut ny kraftproduksjon, og forbedre nettkapasiteten. Industriens behov øker, og i tråd med regjeringens ønsker, må regionen øke eksporten av varer og tjenester. Men mangel på kraft er en hindring. Dette er knyttet til arealbruk, inngrep i naturen, næringsutvikling og klimaspørsmål. Hvordan kan kommunene i Osloregionen bidra til å løse disse utfordringene? Osloregionen ønsker å sette dette på dagsordenen. Vi ønsker å øke kunnskapen om utfordringene, men også mulighetene, slik at vi kan finne felles løsninger på tvers av regionen

Handlingsprogram 2025

Det er behov for å få et helhetlig saksunderlag for det interessepolitiske arbeidet på dette tema. Videre er det mange delregioner og kommuner i Osloregionen som har gjennomført ulike initiativ og utredninger med utgangspunkt i sine lokale utfordringer. Kunnskaps- og erfaringsdeling vil derfor også være viktig tiltak i 2025.

Tiltak	Potensielle partnere	Resultatmål
Utvikle kunnskapsgrunnlaget for politisk påvirkning for å få et krafttak for kraft og energi på Østlandet. Herunder kartlegging/sammenstilling av gjennomførte utredninger.	Kommuner, Fylkeskommuner, KS, NHO og LO (Kraftløftet), Fornybar Norge, energiselskap, nettselskap og andre relevante aktører	Økt fokus og politisk gjennomslag for satsing på kraft og energi i Osloregionen
Gjennomføre webinarer og andre arrangement på aktuelle tema, f.eks <ul style="list-style-type: none"> • Prosesser/regelverk for etablering av fornybar energiproduksjon, eks solenergi • Energibehov og energioptimalisering på tvers i regionen og mellom aktører 	Kommuner, fylkeskommuner, energi-/nettselskap, NVE, KS, NHO, LO, Fornybar Norge, andre aktører avhengig av tema	Erfaringsdeling og kunnskapsutvikling

Tidligere avgitte høringsvar og andre relevante aktiviteter

Hovedpunkter fra Osloregionens høringsvar til [Energikommisjonen](#), vedtatt i styremøte april 2023 og høringsvar til [Nettutvalget](#) vedtatt i styremøte september 2022:

- Kommunenes roller i utvikling av energisystemet må tydeliggjøres
- Støtter etablering av et kompetansesenter for kommunene
- Tilstrekkelig energiproduksjon og nettkapasitet må gis høy prioritet i årene som kommer
- Støtter anbefaling om at det må etableres kriterier for samfunnsmessig betydning som basis for prioritering av behandlingen av søknader om nettilknytning.
- Økt satsing på mer effektiv og fleksibel energibruk. Enovas mandat endres, inkludere energieffektivisering.
- Det må gjøres en bedre koordinering mellom nettutvikling på den ene siden, og planprosesser hos lokale og regionale myndigheter på den andre siden.
- Lokale og regionale myndigheter må involveres i nettutvikling. Det er viktig at lokal kunnskap og fremtidige planer blir tatt med tidlig i utredningsprosessen, og at ulike hensyn blir ivaretatt.

- Osloregionen mener kabling skal vurderes, også for de høyeste spenningsnivå, ikke kun som unntakstilfelle

I juni 2023 vedtok styret i Osloregionen et [Næringspolitisk posisjonsnotat](#). Her er det et eget avsnitt som omhandler tilgang på energi- og nettkapasitet, med flere av de samme momentene som høringssvarene nevnt over.

Innspill til høring statsbudsjett 2025, merknader Energidepartementets budsjett:

Mangel på energi hindrer ønsket næringsutvikling Osloregionen IPR har gitt innspill til Energikommisjonens utredning 2023:3 og Nettutvalgets utredning 2022:6. Osloregionen IPR ønsker å kommentere til statsbudsjettet 2025 at kraftsituasjonen på Østlandet er kritisk. Ønsket næringsutvikling stopper opp i mangel på energi og nettkapasitet. Satsing på energieffektivisering, mer kraftproduksjon og raskere utbygging av nettet er svært viktig for Osloregionens medlemmer

Andre aktiviteter:

- Kongsberg Agenda juni 2024. I juni 2024 inviterte Osloregionen IPR til en *Kraftdiskusjon*, der ordførere og NHO Viken Oslo deltok. Spørsmål som ble stilt var:
  - *Fokuserer næringsliv, politikere og kraftbransjen nok på energieffektivisering?*
  - *For å løse kraftkrisen kreves det mange løsninger, men hva kan vi faktisk gjøre på kort sikt?*
- Arendalsuka 2024: Osloregionen hadde to seminarer under Arendalsuka der tema var ulike problemstillinger knyttet til kraft- og nettutbygging.
  - [Kraftkamp for næringsutvikling](#). Kommunene ønsker å legge til rette for næringsutvikling, men stoppes av mangel på kraft og nettkapasitet og lange prosesser. Hvordan kan vi løse denne floka? Formål med arrangementet er å sette søkelys på hvordan vi kan lykkes med det grønne industriløftet og der vi setter fokus på kommunenes utfordringer og roller.
  - [Kraft, nett og natur og kommunenes rolle som arealmyndighet](#). Bakgrunn for arrangementet er ulike utredninger (Kraftløftet, Nettutvalget, Energikommisjonen, Klimautvalget og Naturrisikoutvalget) som ut fra ulike perspektiver tar for seg utfordringer med samfunnets energibehov, arealbruk og natur. Her er det offentliges rolle og særlig kommunenes rolle et tema. Kommunene har en nøkkelrolle som arealmyndighet og møter ulike dilemma når det skal planlegges for å møte ulike behov for areal i samfunnet, samtidig som det er et mål å redusere nedbygging av natur.